

τούτων άλλοι ποιηταὶ πολλαπλῶς καὶ ποικίλους φθόγγους ἐκβάλλουν. Ὁ Ἀχιλλεὺς δὲν κατεῖχε τῆς φαντασίας τὴν δύναμιν ἐκείνην, ἢ ὅποια παράγει τὰ δραματικά καὶ τὰ ἐπικά καλλιτεχνήματα. Εἶτε θρηνῶν τὴν ἀπιστίαν τῆς γυναικὸς ἐν τῷ ἔρωτι, εἶτε θρηνῶν τὴν ἀπιστίαν τῆς συγχρόνου γενεᾶς πρὸς τὸ ἠρωϊκὸν καὶ τὸ ἐνδοξὸν παρελθόν, εἶτε ψάλλων τὴν ἀπιστίαν πάλιν τοῦ θανάτου, ὑπόυλως ἀφαρπάζοντος ἐκ τῆς ζωῆς πᾶν ὅ,τι νέον καὶ πᾶν ὅ,τι ἑωραῖον, δι' ὅποιουδήποτε ἐξωτερικοῦ τύπου τῆς τέχνης καὶ ἂν περιβάλλῃ τοὺς στίχους του, εἶτε ὡδᾶς γράφων, εἶτε διηγῆσαι πλέκων, εἶτε δραματικὰς σκηνὰς ἀποπειρώμενος νὰ συρράψῃ, εἶνε ὁ ἴδιος πάντοτε ὑποκειμενικώτατος, ἔξω ἑαυτοῦ μὴ δυνάμενος νὰ ἴδῃ καὶ νὰ ἀποδώσῃ τίποτε.

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΠΑΡΑΣΧΟΥ

On ne doit aux morts que la vérité.

Ἐφοβεῖτο τὸν θάνατον καὶ ἐζήτει ἀκόμη στιγμὰς τινὰς ζωῆς. Τῷ ἐπροξένει φρίκην ἢ νύξ καὶ ἐπεκαλεῖτο τὴν αὐγὴν, μίαν ἀκτίνα ἡλίου, διὰ νὰ φωτίσῃ τὸ τελευταῖον του ψυχροράχημα. Ἄλλ' οὔτε ἡ Ἐπιστήμη, οὔτε ἡ Ἀγάπη — ὅπως ὠνόμαζε καὶ ἐπίστευε τὸν Θεόν, — ἴσχυσαν νὰ ἐκπληρώσουν τοὺς πόθους του καὶ κατώρθωσεν μὲν νὰ ζήσῃ μέχρι τῆς αὐγῆς, ἀλλ' ἤτο σκοτεινὴ, ὀμιγλώδης, ἀπαισία ἢ αὐγὴ ἐκείνη, καθ' ἣν ἀπέδωκε τὴν ὑστάτην πνοήν μετὰ πόνου ὁ τόσον φιλόζωος καὶ φιλόφωτος ἄνθρωπος.

Δὲν ἤξέρομεν ποῖαν ἐντύπωσιν θὰ κάμῃ ἢ λεπτομέρεια αὐτῆ εἰς τοὺς γνωρίζοντας τὸν Ἀχιλλεὺς Παράσχου μόνον ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν στίχων του. Ἀλλὰ δι' ἡμᾶς εἶνε πολὺ χαρακτηριστικὸν τὸ τελευταῖον τοῦτο παράδειγμα τῆς ἀντιθέσεως μετὰ τὸν ἄνθρωπον καὶ τοῦ ποιητοῦ. Ὁ μελαγχολικὸς ψάλτης τοῦ κοιμητηρίου, τῆς κυπαρίσου καὶ τοῦ νεκρολιβάνου, ὁ ἀπαισιόδοξος ὕμνητὴς τοῦ σκότους καὶ τῆς νυκτός, ὁ ἀπογοητευμένος μαθητὴς τοῦ Βύρωνος καὶ τοῦ Μυσσέ, ὁ πεισιθάνατος καὶ ὠχρὸς ἐραστής τῶν μορμιολυκείων, ὁ ἀγαπῶν μέχρι πάθους τὸ μυστήριον καὶ τὰς σκιὰς, ὁ εὐχόμενος νὰ γίνῃ αὐτὸς τοῦ πατρὸς του τὸ μνήμα, — ζητεῖ τώρα μετὰ δακρύων τὴν παράτασιν τῆς ζωῆς, ζωῆς πόνου καὶ μαρτυρίου, καὶ ἐπικαλεῖται τὸ φῶς, τὸν ἥλιον, τὸν Ἰλαρόν, τὸν κλασικὸν ἥλιον, διὰ νὰ ἠδύνη τοῦ μισητοῦ θανάτου τὴν ἀφευκτον προσέγγισιν! Καὶ τί γίνεται τώρα ἢ ἀλήθεια, ἢ εἰλικρίνεια τοῦ αἰσθηματος, ἢ ἀποτελοῦσα τὴν βῆσιν καὶ τὴν ἀξίαν πάσης λυρικής ποιήσεως; Ποῖος θὰ μᾶς πείσῃ ὅτι αἱ θρηνώδεις ἐκεῖναι τοῦ παρασχείου ἄσματος κραυγαί, αἱ τόσον δυσήγως ἀντηχοῦσαι ὑπὸ τὸν ἑλληνικὸν οὐρανόν, δὲν ἦσαν ἀκουσία προσποίησις, ἀποτέλεσμα ξένου καὶ τεχνικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ὅτι ὅλος ὁ ὑπερκόσμιος καὶ θλιβερός ἐκεῖνος ρομαντισμὸς δὲν ἦτο ἡ προσωπεῖον — προσωπεῖον ὠχρόν καὶ ἰσχνόν, μὲ βλαθεῖς ὀφθαλμοὺς καὶ κόμην μακράν, — τὸ ὅποιον ὁ ποιητὴς ἐπέμενε νὰ φορῇ τόσον, ὥστε νὰ φαίνεται εἰς τοὺς ἀπλουστεροὺς ὡς τὸ ἀληθὲς αὐτοῦ πρόσωπον;

Μὴ σπεύδατε νὰποφραθῆτε. Τὸ ζήτημα δὲν λύεται τόσον εὐκόλως. Αὐτὴν τὴν στιγμὴν

τοῦλάχιστον τὸ ἔργον τοῦ κριτικοῦ εἶνε τόσῳ δυσχερές, ὥστε θὰ παρητοῦντο αὐτοῦ καὶ οἱ τολμηρότεροι. Εἶνε νωπὸν ἀκόμη τὸ χῶμα τοῦ τάφου, τὸ ὅποιον ἀπέκρυψε τὴν συμπαθῆ, τὴν γλυκυτάτην μορφήν τοῦ ποιητοῦ εἶνε ἐν-αυλοὶ ἀκόμη εἰς τὰς ἀκοὰς μας οἱ ὕμνοι τῶν τόσων ἐπιταφίων ρητόρων καὶ ποιητῶν οὐδὲ δυνάμεθα νὰποδιώξωμεν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς μας τὴν πολύχρωμον αἴγλην τῶν στεφάνων, τῶν προηγούμενων μεγαλοπρεπῶς τῆς πομπῆς ἐκείνης τῆς πρωτοφανοῦς, εἰς τὴν ὅποιαν αὐθόρμητος, θρηνοῦσα καὶ τιμῶσα, ἔλαβε μέρος ὅλη ἡ πρωτεύουσα... Καὶ διὰ τῆς πανδήμου ταύτης ἐκδηλώσεως δὲν ἐτιμᾶτο βεβαίως οὔτε ὁ ἱππότης τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτήρος, οὔτε πολὺ μᾶλλον ὁ ἄλλοτε διπλωματικὸς ὑπάλληλος ἄλλ' ἐτιμᾶτο ὁ Ποιητὴς, ὁ ἡγαπημένος τοῦ ἑλληνισμοῦ ποιητῆς, ὁ ἔθνικὸς ψάλτης, ὁ διὰ τοῦ ἄσματος τοῦ γαλουχήσας δύο γενεάς — κατὰ τὸ στερεότυπον περὶ αὐτοῦ ἐγκώμιον, — ὁ διερμηνεύσας τὰ αἰσθηματὰ καὶ τοὺς πόθους τῶν συγχρόνων του, ὁ ἐπιβληθεὶς τέλος καὶ ἐπιδράσας εἰς τὴν κοινὴν συνείδησιν ὡς ὁ μέγιστος τῶν συγχρόνων παρ' ἡμῖν ποιητῶν.

Καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς συναυλίας ταύτης τῶν ὕμνων καὶ τῶν ἐγκωμίων, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐνθουσιώδους ἀλαλαγμοῦ τῶν παλαιῶν καὶ τῶν νέων θαυμαστῶν, τοὺς ὁποίους ἠλέκτρι-σεν ὁ θάνατος, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐξεγέρσεως τῆς κοινῆς συνείδησεως, ἢ ὅποια ἀπὸ τριακονταετίας ἐξακοιοθεῖ νὰ θεωρῇ ὁμοίωμα ἑαυτῆς καὶ κάτοπτον τὸν Ἀχιλλεὺς Παράσχου, — πῶς γάκουσθῃ ἢ ἤρεμος, ἢ ψυχρὰ, ἢ ἀπαθὴς φωνὴ τῆς κριτικῆς, ἢ ὅποια τίποτε δὲν ἀκούει, ἀπὸ τίποτε δὲν ἐπηρεάζεται, εἰς τίποτε δὲν ὑποχωρεῖ;

*

Τρεῖς ὀγκώδεις τόμοι ποιημάτων ἀποτελοῦσι τὸ ἔργον τοῦ Ἀχιλλεῦς Παράσχου. Τὰ ἐδῶ κ' ἐκεῖ κατεσπαρμένα ποιήματά του θάπετέλουν καὶ ἓνα τέταρτον, ἀκόμη ὀγκωδέστερον. Ἄλλ' οὗτος εἰς τὸ ἔργον δὲν θὰ προσέθετε τίποτε. Οἱ τρεῖς ἐκεῖνοι τόμοι ἀναπαριστῶσι τὸν Παράσχου ὀλόκληρον, οὐδ' ἔχει νὰ ζητήσῃ τίποτε ἄλλο ὁ ἐπισταμένος ἀναγνώσας αὐτούς. Διὰ νὰ κρίνῃ μάλιστα καλλίτερον, ὀφείλει νὰ λησμονήσῃ ὅτι πολλοὺς στίχους ἐκ τῆς μεγάλης αὐτῆς συλλογῆς τοὺς ἐψέλλισε νήπιον καὶ τοὺς ἐνθυμεῖται ἐκ στήθους, ὀφείλει δὲ ἀκόμη νὰπομάξῃ ταχέως τὰ δάκρυα, τὰ ὅποια θὰ τῷ ἀποσπάσουν ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἀναμνήσεις, διεγειρόμεναι ἀπὸ τὴν ἄφθονον καὶ ἀχαλίνωτον ρητορείαν τοῦ ποιητοῦ. Ἄν οὕτω κάμῃ, ὀλιγογνωρίσῃ ἀναποφεύκτως ὅτι μόνον πέντε ἢ δέκα ποιήματα — μετὰ τῶν ὁποίων τὰ δύο εἶνε τὸ πρὸς τὸν Ὀθωνα Ἐλεγεῖον καὶ τὸ ἐπιγραφόμενον «Εἰς τὸν θάνατον νέας Κόρης» — ἔχουν τὴν ἀριότητα ἐκείνην, τὴν εἰλικρινεῖαν καὶ τῆς μορφῆς καὶ τῆς ἐννοίας ἰσορροπίαν, ἄνευ τῆς ὁποίας ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ καλλιτεχνήμα. Ἡ ἄλλη ἐκείνη πλήμυρα τῶν στίχων, ἢ ἐκχειλίζουσα, ἢ κυλίσουσα μαργαρίτας στιλ-πνούς καὶ καμμίαν φορὰν ἀληθείας, διὰ ρεύματος μαύρου καὶ θολοῦ, εἶνε νόθος, ἐλαττωματικὴ κατὰ τὴν μορφήν, ψευδὴς κατὰ τὴν οὐσίαν, αἰσθηματολογία προσποιητῆ ἂν ὄχι πάντοτε πεζολογία καὶ ἀναμάσσημα, ἀμυ-σώτερον ἀπὸ ἄρθρον καθημερινῆς ἐφημερίδος.

Θὰ σὰς φανῇ παράδοξον ἄλλ' εἶνε ἀληθὲς ὡς μαθηματικὸν θεώρημα. Ὅταν ἡ μορφή

τοῦ ποιήματος εἶνε εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἡμε-λημένη καὶ ἐλαττωματικὴ, ψευδὴς εἶνε ὁ πό-νος καὶ ἐπιτετευδευμένον τὸ αἶσθημα τοῦ ποιη-τοῦ. Τί ἄρα γε ὑπεργόρευσε τὴν αὐστηρό-τητα, τὴν προοῖσαν ἐντέλειαν εἰς τὴν ἐξω-τερικὴν μορφήν; ἢ ἀνάγκη, ἢ ἐσωτερικὴ ἀνάγκη τῆς ψυχῆς, ζητούσης νὰ ἐκδηλωθῇ ὅσω τὸ δυνατόν ἀρτιωτέρα, ὅσω τὸ δυνατόν ἀληθεστέρα. Ἡ στιλπνότης καὶ ἡ ἐπεξεργα-σία τῶν στίχων, ἢ ἄρμονία τοῦ συνόλου, δὲν γίνεται κατὰ συνθήκην, ἀλλὰ κατ' ἀνάγκην. Εἶνε ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ, οὔτε ὑπῆρξε ποτὲ ποιητῆς, ἀληθῶς αἰσθανόμενος καὶ θέλων νὰ διατυπώσῃ ἀληθῶς ὅσα αἰσθάν-νεται, χωρὶς ν' ἀσπασθῇ μορφήν ἐπίσης αὐ-στηράν, εἰλικρινῆ καὶ εὐσυνείδητον. Ἐπειτα, ὅσον ἀναπτύσσεται ἡ ψυχὴ, τόσω τελειότερον θέλει τὸ ἐξωτερικὸν αὐτῆς περιβλεπόμενον. Ἡ ψυχὴ εἶνε μία, ἀλλ' ὅποιαν ἐξέλιξιν ὑπέστη διὰ νὰ φθάσῃ ἀπὸ τοῦ μαλακίου, τὸ ὅποιον μίαν φορὰν τὴν ἐξεπροσώπει, διὰ τοῦ κρίνου καὶ τοῦ κύκνου, μέχρι τῆς γυναικὸς! Τὸ αὐτὸ αἶσθημα, ὁ αὐτὸς πόθος τῆς τελειοποιή-σεως κινεῖ καὶ τὴν ψυχὴν, ἐκείνην τὴν ὅποιαν ὁ ποιητὴς ἐμφυσᾷ εἰς τὸ ποιήμα του ὡς μέ-ρος τῆς ἰδικῆς του, νὰ ζητῇ τελειοποιουμένη, λαμβάνουσα αὐθουραξίαν καὶ φωτεινότεραν ὁλοὴν συνείδησιν, νὰ ζητῇ, λέγω, τελειότερον ὁλοὴν σῶμα, συμφωνότεραν μορφήν. Ἡ ἀμέλεια καὶ ἡ ἀκαλαισθησία, ἢ χαρακτηρί-ζουσα τὰ περισσότερα ποιήματα τοῦ Παρά-σχου, εἶνε φαινόμενον μοναδικὸν διὰ ποιητῆ τῆς φήμης του καὶ τῆς περιωπῆς του. Ἐχει γραμμένους στίχους, τοὺς ὁποίους ἄνευ ὑπερ-βολῆς θὰ ἐξελάμβανέ τις ὡς παρωδίας. Ἀ-γαπᾷ τόσον τὰς χαρμυδίας, ὥστε ἄγεται τις νὰ πιστεύσῃ ὅτι τὸν λυπεῖ ἢ ἄρμονία, τὸ ἐν-τρυφήμα τῶν ποιητῶν. Ἄγνοεῖ τόσον τὴν συμμετρίαν καὶ τὴν ἐνότητα, ὥστε δὲν ὑπάρ-χει σχεδὸν ποιήματ' αὐτοῦ, τὸ ὅποιον νὰ μὴ δύ-ναται νὰ ὑποστῇ ἀποκοπὴν οἰουδήποτε αὐτοῦ μέλους, εἶτε τῆς κεφαλῆς, εἶτε τῶν ἄκρων, ἢ μεταθέσιν αὐτῶν οἰανδήποτε, ἄνευ βλάβης τοῦ ὅλου σημαντικῆς. Μετὰ τὴν κατάκορον χρῆσιν μεταφορῶν καὶ ἀποστροφῶν καὶ εἰκό-νων, ὄχι ὅλων ἀφύγου καλαισθησίας, ἐπέρ-χεται αἴφνης περίοδος τόσῳ χαμηλῆς πεζό-τητος, ὥστε σελίδες ὀλόκληροι τῶν ποιημά-των τοῦ Παράσχου, θὰ ἐδύναντο — καταστρε-φομένης τῆς ὁμοιοκαταληξίας, — νὰ ἐκλη-φθοῦν ὡς σημειώσεις ποιητοῦ, μελετῶντος τὸ θέμα του. Μόνον εἰς ἐκεῖνα τῶν ἔργων του, εἰς τὰ ὅποια ἀφῆκε τὴν ψυχὴν του νὰ φανῇ ὅποια ἦτο, τὰ εἰλικρινῆ καὶ ἀπροσποίητα, ἔχομεν μορφήν ἀνάλογον καὶ μόνον αὐτὰ ἀπο-τελοῦν ποιήματα, ἔργα ἀληθῶς καλλιτεχνικά, ἕνεκα τῶν ὁποίων εὐρίσκει χάριν πρὸ τῆς Κριτικῆς ὁ ποιητὴς τῶν Δαφνῶν καὶ τῶν Ἴτεῶν. Διὰ τὰ ἄλλα ὅλα, θὰ δώσῃ λόγον τὴν ἡμέραν ἐκείνην, κατὰ τὴν ὅποιαν καθεὶς θὰ κριθῇ κατὰ τὰ ἔργα του, καὶ θὰ προσκληθῇ πρὸ τῆς αἰωνίας Τέχνης νὰπαντήσῃ διατί, ἀρ' οὐ ἐγεννήθη ποιητῆς, ἀρ' οὐ ἐγεννήθη καλ-λιτέχνης, πλουσίως ὑπὸ τῆς φύσεως πεπροι-κισμένος, ἐνόθευε τὸ αἶσθημά του καὶ τὴν ψυχὴν του ἐκ τῆς ἐπιδράσεως ξένου ἀναγνώ-σεων καὶ τὴν καθίστα ψυχὴν ἀσθενῆ, ἀδυνα-τοῦσαν νὰ δώσῃ τὴν μορφήν ἐκείνην εἰς τὰ ποιήματά του, τὴν ὅποιαν ἔδιδε μόνον εἰς τὰς σπανίας ἐκεῖνας ἀλλὰ τόσον μεγάλας στιγ-μὰς, καθ' ἃς ἀπέβλαψε τὸ προσωπεῖον!

*

Ἡ ἀπολογία τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου κατὰ τὴν μεγάλην ἐκείνην ἡμέραν, καθ' ἣν ἀποβάλλει τις ὅλους τοὺς δεσμούς καὶ ὅλας τὰς ἀδυναμίας καὶ βλέπει καθαρῶς τί συνέβαιναν ἐντός του καὶ τί συμβαίνει, — δὲν θὰ εἶνε δύσκολος, οὔτε ἀσθενής. Δὲν ἔπαιεν αὐτός, ἀλλ' ἡ ἐποχὴ του. Ἦτο ἐποχὴ ψευδοῦς, μιμητικοῦ καὶ ἐπιπλάστου ρομαντισμοῦ. Τίποτε ἀπὸ ὅσα ἔλεγον, καὶ τόσον μάλιστα μεγαλοφώνως, οἱ ἄνθρωποι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, δὲν τὰ ἐπίστευον εἰλικρινῶς. Οὔτε ἔρωτα πρὸς τὴν Σελήνην καὶ τὸν νεκρολίθον ἠσθάνοντο, οὔτε τάσιν πρὸς τὸ σκότος καὶ τὰς συνωμοσίας, οὔτε μίσος τὸσφ φλογερὸν καὶ ἀπαραδειγμάτιστον κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος, οὔτε ἀποστροφὴν τὸσφ ζωηρὰν πρὸς τὰ ξένα ἦθη καὶ τὸν ξένον πολιτισμὸν, οὔτε κἂν ὄρεξιν νὰ ἐπαναλάβουν ἐν μέσῃσι Ἀθήναις τὰς αἰματηρὰς σκιρτάς τῆς γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως. Κατῶρθωσαν οἱ κατὰ φαντασίαν βασιλοκτόνοι νὰ δηλητηριάσουν τὴν ψυχὴν των διὰ τοῦ ψεύδους καὶ τὸ ψεῦδος τοῦτο, ὡς ἀλήθειαν πάσης ὑπονοίας ἀνωτέραν, νὰ διακηρύττουν διὰ τῆς πομπῶδους καὶ μεγαλαύχου τοῦ τότε καιροῦ γλώσσης... Φύσις προνομιοῦχος ὁ Ἀχιλλεὺς Παράσχος, πρῶτος ὑπέστη τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἐκ τοῦ ἔξωθεν ρεύματος καὶ πρῶτος πάλιν ἐπηρέασθη ἐκ τῆς περὶ αὐτὸν κοινωνίας. Ἦτο ὁ ποιητικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς ἐποχῆς του, ὅπως ὅλοι οἱ μεγάλοι ποιηταί. Καὶ τί πταίει αὐτὸς ἂν ἡ ἐποχὴ του ἦτο ψευδής, ἂν ψευδῆ ἠγαγκάσθη νὰ διερμηνεύσῃ καὶ ἂν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μόνον ψευδεῖς ἄνθρωποι ἐδυνήθησαν νὰ τὸν ἐνοήσουν, ὡς τὰ ἴδια αὐτῶν αἰσθηματικά ἀπηχοῦντα, νὰ τὸν ἀποθυμάσουν, νὰ τὸν ἀγαπήσουν, νὰ τὸν ἀνακηρύξουν ἔθνικὸν ποιητήν;

Ἐκ τῶν ψευδῶν αὐτῶν ἀνθρώπων, τῶν λειψάνων τοῦ μετὰ τῶν νυκτερινῶν φασμάτων ἀπελθόντος ρομαντισμοῦ, εἶνε οἱ ἐνθουσιώδεις, οἱ ἀποκλειστικοὶ θαυμασταὶ ἐν τῇ τέχνῃ καὶ τυφλοὶ μιμηταὶ τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου. Ἀπόδειξις δὲ τῶν λόγων μας εἶνε ὅτι ἐκ τῶν ποιημάτων του ἐκεῖνα περισσότερο θαυμάζον καὶ ἐννοοῦν, ὅσα περισσότερο νοθευμένην παρουσιάζουν τὴν ψυχὴν τοῦ ποιητοῦ, εἶνε δὲ ἔτοιμοι νὰ μᾶς ἀνακηρύξουν τὸ ὀλιγώτερον ἀκαλαισθήτους, ὅταν τοὺς λέγωμεν ὅτι τὰ εἰλικρινῆ ποιήματα τοῦ Ἀχιλλέως, διὰ τὰ ὅποια κυρίως τιμῶμεν αὐτὸν ὑπὲρ πάντας καὶ ἀγαπῶμεν, τὰ μικρότερα ἀλλ' ἀρτίωτερα ἐκεῖνα ποιήματα, — ὁ Θάνατος τῆς νέας κόρης, ὁ Θάνατος μικροῦ ἐξαδέλφου, ἡ Νεότης, ἡ Παραγγελία, τὸ Ἀσμάτιον, ἡ Δάφνη, τὸ Ὀρφανό, κτλ. κτλ. — εἶνε ἀσυγκρίτως ἀνωτέρα ὄλων τῶν Ἀγνώστων καὶ ὄλων τῶν Ἀλφρέδων τοῦ κόσμου.

Ἄλλ' ἡμεῖς δὲν ἀποτεινόμεθα πρὸς ἐκείνους — ἀποτεινόμεθα πρὸς τοὺς νέους, τοὺς διανοίγοντας ἡδὴ εἰς τὴν ἀληθῆ ζωὴν τὰ ὅμματα καὶ τῆς ζωῆς ταύτης ποθοῦντας νὰ μεταλάβωσιν. Ὁ Παράσχος ἀπέθανε. Μέγας ποιητής, ὅπως τὸν θέλει ἡ κοινὴ συνείδησις, ἀντπερσώπευσεν ἐν τῇ τέχνῃ μίαν ἐποχὴν. Ὅπως ζῶν ἀκέρμη ἦτο μνημεῖον, ἐν μνημεῖον θάνευσεν ὑπὸ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τῶν συγχρόνων, διὰ τὰ ὑπενωμικῆ τὴν ἐποχὴν καὶ τὸν ἐνδοξὸν ἀντιπρόσωπὸν τῆς. Λάθετε μέρος εἰς τὴν τελευταίαν καὶ εἰς τὸν ἐθνικὸν ἔρανον, ὁ ὅποιος θὰ γίνῃ διὰ τοῦτο κλαύσατε, ὑμνήσατε, τιμῆσατε ὅσον θέλετε τὸν ποιητήν. Naί, ἀλλὰ προσέξατε

καλὰ νὰ μὴ σᾶς παρασύρῃ ἡ δόξα του καὶ νὰ μὴ ἀγαπήσετε, νὰ μὴ μιμηθῆτε ποτὲ πρὸς ἐκεῖνα του μόνον τὰ ἔργα, διὰ τῶν ὁποίων ἀκριβῶς ἀνεδείχθη ποιητής καὶ εἰς τὴν συνείδησιν τῶν ὀλίγων. Ἡ ἐποχὴ μας εἶνε ἐποχὴ ἀληθείας καὶ μὴ τις νομίσῃ ὅτι ἐκτός αὐτῆς εἶνε πλέον δυνατόν νὰ τῷχῃ ἀγάπης, ὑστεροφημίας καὶ ἀνδριάντος!

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Φιλολογικά, Καλλιτεχνικά, Ἐπιστημονικά, Εἰδήσεις.

Ὁ Ἀχιλλεὺς Παράσχος ἐξέπνευσε περὶ τὴν ἕκτην πρωϊνὴν ὥραν τῆς Πέμπτης, 26 Ἰανουαρίου. Τελευταίον ἡ κατάστασις τῆς υγείας του εἶχε βελτιωθῆ, ὥστε οἱ περὶ αὐτὸν ἠλπίζον ὅτι θὰ ἐσώζετο. Ὁ ποιητὴς ἔπαυσε πρὸ πολλοῦ ἐκ καρδιακοῦ νοσήματος.

Ἡ εἰδήσις τοῦ θανάτου τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου ἐβύθισε τὴν πόλιν ὀλόκληρον εἰς πένθος. Πάρατα τὰ διάφορα παρ' ἡμῖν Σωματεῖα συνηλθον εἰς ἐκτάκτους συνεδριάσεις καὶ ἐψήφισαν νὰ διακοπῶσιν ἐπὶ τριήμερον αἱ ἐργασίαι των εἰς ἔνδειξιν πένθους, νὰ ἐκφρασθῶσι τὰ συλλυπητήρια των εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ νὰ κατατεθῇ στεφάνος ἐπὶ τῆς σοροῦ.

Ἡ κηδεὶα τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου ἐτετέλεσθη τὴν ἐπομένην ὥρᾳ 2 μ. μ. ἐκ τῆς ἐν ὄδῳ Πετροῦ οἰκίας του. Ἡ νεκρῶσιμος ἀκολουθία ἐψάλη εἰς τὸν ναὸν τῆς Μητροπόλεως. Τὰς ταινίας τοῦ φερέτρου ἀνέχον ὁ ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Ἀγγελὸς Βλάχος, ὁ κ. Ν. Πολίτης, πρῶτος τοῦ Συλλόγου «Παρνασσῶ» ὁ κ. Τιμ. Ἀμπελάς πρῶτος τοῦ Ὀμίλου τῶν Φιλοτέχνων καὶ ὁ κ. Α. Ζαμανίκος, πρῶτος τῶν Συντεχνιῶν. Μία διλογία ἀπέδωκεν εἰς τὸν νεκρὸν τιμὰς ἱππότης τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ τοῦ Σωτήρος. Εἰς τὸ νεκροταφεῖον ἐξεφώνησαν ἐπιταφίους λόγους ὁ κ. Ἀγγελὸς Βλάχος, ὁ κ. Ἀρ. Ρούκης, ἐκ μέρους τοῦ Παρνασσῶ, ὁ κ. Γεωργίος Σουρῆς, ἐμμέτρως, καὶ μετ' αὐτὸν δεκαεπτὰ ἄλλοι ῥήτορες καὶ ποιηταί. Ὁ ἥλιος ἦδη ἐκλινε πρὸς τὴν δύσιν του, ὅτε ὁ νεκρὸς κατετέθη εἰς τὸν τάφον, τεθνήσκων ἐντός τοῦ φερέτρου καὶ τοῦ κρανίου τοῦ μακαρίτου ἀδελφοῦ αὐτοῦ Γεωργίου.

Χιλιάδες λαοὶ πάσης τάξεως κρευρέθησαν εἰς τὴν κηδεῖαν τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου. Ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀλεξάνδρου Κουμουνοῦρου, παρομοίαν νεκρικὴν πομπὴν δὲν εἶδον αἱ Ἀθήναι. Ἐπὶ τοῦ φερέτρου τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου κατετέθησαν 24 ἐν ὄλῳ στεφάνοι: ὁ τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως ἐκ φυσικῶν ἀνθῶν, ὁ τῆς Α. Β. Υ. τοῦ Διαδόχου ἐκ τεχνικῶν ἀνθῶν, ὁ τοῦ Δημοτ. Συμβουλίου Ἀθηναίων, ὁ τοῦ Συλλόγου Παρνασσῶ, ὁ τῆς Ἐστίας, ὁ τῶν Φοιτητῶν, ὁ τῶν Δημοσιογράφων καὶ Λογίων κτλ. κτλ.

Πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου πρόκειται νὰ νεκροθῆ ἄνδριάς ἐντός τῆς πόλεως. Ἡ «Εἰκονογραφημένη Ἐστία» ἔχει εἰς τὴν διάθεσιν τῆς δρῶς τοῦτο συσταθσομένης Ἐπιτροπῆς πρ. 50 ἐκ τοῦ ἴδιου αὐτῆς ταμεῖου, δέχεται δὲ εὐχαρίστως καὶ τοὺς ἐράτους τῶν ἀπανταχοῦ αὐτῆς συνδρομητῶν καὶ ἀναγνωστῶν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Μίαν φορὰν ὁ Ἀχιλλεὺς Παράσχος ἐπέστρεφεν ἐφ' ἀμαξίᾳ ἐκ Σαλαμίνος. Ὁ ἥλιος ἔδου καὶ τὸ θέμα ἦτο ἐξόχως ὄρατον. Ὁ ποιητὴς διέταξε τὸν ἀμαξηλάτην του νὰ σταματήσῃ, διὰ τὰ τὸ θαυμάσιον. Καὶ ἄφ' οὗ παρήλθον οὕτω λεπτά τινα σιωπηλοῦ θαυμασμοῦ, στραφείς πρὸς τὸν ἀμαξηλάτην, — Δὲν μοῦ λέξ, τί αἰσθάνεσαι ἰδῶ τώρα ποῦ δεῖ οἱ ἥλιος ἔτσι ὄρατα; ἤρώτησεν ὁ ποιητής.

— Ἀφεντικὸ συλλογίζομαι πῶς ἀργήσαμε καὶ θὰ φθάσουμε νύχτα εἰς τὴν Ἀθήνα.

Ὁ κ. Θ. Δηλιγιάννης ἔκαμε ποτὲ τὸ ἐξῆς λογοπαίγνιον περὶ τοῦ Ἀχιλλέως Παράσχου, ὑποπροξένου τότε ἐν Ταϊγάνῳ καὶ ζητοῦντος παράτασιν ἀδείας: — Ὁ κ. Παράσχος θέλει νὰ ἔχῃ διαρκὴ ποιητικὴν ἀδειαν.

Ὅτε ποτὲ πλοῦσιος ὁμογενῆς ἐπεμφε πρὸς τὸν Ἀχιλλεὺ Παράσχον τὴν εἰκόνα του καὶ δεκασιχθίλια φράγκα, φέρον θαύμασμοῦ, ὁ ποιητὴς ἐπέστρεψε τὰ χρήματα εἰπόν: — Κρατῶ τὴν εἰκόνα, ἀλλ' ἐπιστρέφω τὸ πλάσιον.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

[Ἐκ τῶν τοῦ Παράσχου]

Εἶνε Θεὸς ἡ ἀρετὴ, εἶνε Θεὸς ὁ ἔρως,
Εἶνε Θεὸς καὶ ἡ πατρίς, Θεὸς καὶ ἡ φίλια,
Ἄνευ ἀγάπης τίποτε δὲν λέγεται θρησκεία,
Ἰδοῦ τίς εἶνε ὁ Θεὸς καὶ τί Θεὸς καλεῖται,
Ἄν δὲν τὸν εὔρετε αὐτοῦ, ἀλλοῦ μὴ τον ζητεῖτε!

Φεῦ! ἡ ἀγία ἀρετὴ ἐπὶ τῆς γῆς δὲν θάλλει
Οὐδ' ἔχουσιν ὀνόματα οἱ ἀληθῶς μεγάλοι!
Ὅμοιως εἰς τοὺς κυανοὺς δὲν βλέπομεν αἰθέρας
Ποτὲ μὲ ὀφθαλμὸν γυμνὸν τοὺς ἐκλεκτοὺς ἀστέρας!

Ἄχ! ἄφ' τοῦ δύστυχο κορμὶ φυγὴ ὀπότεν βγαίνης
Ὅταν ἀπὸ τὰ στήθεά μας σὲ ξεριζῶνι ὁ Χάρος,
Καὶ ὡς τὰ χεῖλη ἔργεσαι καὶ πάλι κατεδαίνεις,
Τὴν ὥρα ἐκείνη μολοῖσθι καὶ πέτρας ἔχεις βάρος!

Ἔστο εἶνε ὁ κόσμος, κλαίει δ' αὐὰ παρεκεῖ γελοῦνε.

Καὶ στίλβει περισσότερο τοῦ κάλλους τὸ χρυσοῖον,
Καὶ φέρει ὄνειρα χρυσαῖ εἰς στήθος γυναικείον.

Μ' ἐν φίλημα γεννώμεθα, μ' ἐν φίλημα γεννώμεν
Κ' ἐν φίλημα λαμβάνομεν ὀπότεν τελευτώμεν

Πικραμένῳ Ἐνταῦθα. Ἀμέμπτως στυγυροῦν τὸ ποιητὴν σὰς. Ἄλλ' ὡς πρὸς τὴν ἐνοῖαν... τί νὰ σᾶς εἴπωμεν! Πάρα πολὺ σκοτεινόν. Στείλατε κανὲν ἄλλο. — Διδι Μ. Γαβ. Ἐνταῦθα. Πολὺ καλόν. Τὸ μέλλον εἶνε ἰδικόν σας. — Πιτθέα, Ἐνταῦθα. Ὁρατὰ, χαριτωμένην ἰδέα, ἀλλ' ἄσχημα ἐκτελεσμένη. Τί κρῖμα! — κ. Α. Δ. Κ. Ἀλιβερίον. Τὸ ὄλον ἐλαττωματικόν, ἰδῶ κ' ἐκεῖ ὄρατον. Στείλατε κανὲν ἄλλο. — Α. Β. Γ. Δ. Π. Π. Ρ. Ἐνταῦθα. Αἱ δύο στήλαι εἶνε ὁ ἀνώτατος ὅρος τῆς ἐκτάσεως τοῦ Διηγήματος, ἀλλ' ὅσον σύντομον καὶ ἂν εἶνε, δὲν ἀποκλείεται ἀπὸ τὸν διαγωνισμὸν μας: τὸσφ τὸ καλλίτερον μάλιστα. — κ. Ἄλ. Δελιδῆν (Κων) πολιν. Διηγήματα Βικέλα ἐξηγητήθησαν. Ἐπερίσσευσαν φρ. 0,50. — κ. Χ. Γ. Π. Τ. Ρ. Π. Ἐνταῦθα. Ἀκατάλληλον διὰ τὴν ἡθέλατε; Εἰς τὸ ἐξῆς θέλομεν φιλοσοφίαν τί τὴν ἡθέλατε; Εἰς τὸ ἐξῆς θέλομεν ἀπλοῦστερα. — Χ. Ἄνεσμον. Ἐνταῦθα. Τοῦ Χάινε εἰκὼν ὀρειοσιτῆ ἐδημοσιεῖται πρὸ ἐτῶν εἰς τὸ Ἄττικόν Ἡμερολόγιον τοῦ Δοστογιέσκη δὲν εἶδαμεν ποθενά. — Σκότος. Ἐνταῦθα. Τάσις πρὸς καλλιτεχνικὴν ἐκτέλεσιν ἐξέπεινος καὶ λίαν εὐλειπῆς. Ἄλλὰ τί θὰ πῆ ἀστέρι ψεύτικο, καὶ πῶς ὁ βορείως σβῶνει τὰ ψεύτικα ἀστέρια; — Ang. Ἐνταῦθα. Καὶ τώρα ποῦ σᾶς ἐγνωρίσαμεν, πρέπει νὰ διέλθετε ἐκ τοῦ γραπτοῦ μας κατὰ νὰ σᾶς ἐρωτήσωμεν. — κ. Κωνστ. Σαββ. Τεγέαν. Πρέπει πρῶτα νὰ μᾶς στείλατε τὴν συνδρομὴν σας: διὰ τὸ ὄδρον, παρήλθεν ἡ προθεσμία. — κ. Α. Σ. Ρ. Ὁ φάκελος τοῦ διαγωνισμοῦ δὲν πρέπει νὰ περιέχῃ τίποτε ἄλλο, διότι δὲν θάνοιθῃ παρὰ μετὰ τὴν λήξιν τῆς προθεσμίας. — Χερμῶνα. Ἐνταῦθα. Πρῶτος ἐπιστήθη: ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ἀκατάλληλον. Μὴ βιάζεσθε!

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΗΣ ἘΣΤΙΑΣ 1895—731.